

Jolanta Grzelczyk
Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu
jgrzelczyk@biblioteka.wroc.pl

Impresariat w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu

Streszczenie: W artykule przedstawiono zmieniającą się rolę biblioteki publicznej, której nie można postrzegać wyłącznie jako miejsca gromadzenia, opracowywania i udostępniania materiałów bibliotecznych zarówno w postaci tradycyjnej, jak i cyfrowej, ale należy również spojrzeć na nią jako na kreatora życia kulturalnego. Podstawą do rozważań stały się imprezy literackie, muzyczne i inne, organizowane lub współorganizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu.

Słowa kluczowe: Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu; biblioteki publiczne; promocja biblioteki; impresariat; imprezy biblioteczne; organizacja wydarzeń; animacja kultury

Wprowadzenie

Obserwując działalność współczesnych bibliotek publicznych, można zauważyć, że wykacza ona poza swe tradycyjne ramy, czyli udostępnianie (wypożyczanie) zbiorów: książek, muzyki, filmów itp., zapewnienie dostępu do informacji, edukację wyłącznie czytelniczą... Biblioteki publiczne, chcąc reagować na zmieniającą się rzeczywistość i sprostać rosnącym oczekiwaniom odbiorców, a także konkurować z innymi placówkami kulturalnymi, oferują coraz bardziej różnorodne i ciekawe propozycje spędzania czasu. Są to m.in. wydarzenia i imprezy, które mają na celu uatrakcyjnienie dotychczasowej oferty, zerwanie ze stereotypem biblioteki jako miejsca statycznego, gdzie niewiele się dzieje oraz przyciągnięcie nowych odbiorców.

Coraz więcej osób przekonuje się – co dla bibliotekarzy jest oczywiste – że współczesna biblioteka to nie tylko wypożyczalnia książek, ale również inicjator i animator życia kulturalnego. W ofercie wielu placówek znaleźć można nie tylko szeroko rozumianą edukację literacką, realizowaną w oparciu o zbiory własne, ale także działania łączące literaturę z innymi dziedzinami: muzyką, filmem, sztukami wizualnymi. Coraz częściej biblioteka wychodzi w przestrzeń lokalną: w plener, w przestrzeń innych instytucji, w tym miejsc dla niej nietypowych, takich jak galerie handlowe, podwórka... Zasięg organizowanych wydarzeń znacznie przekracza mury jednej placówki, angażując i zapraszając na nie nie tylko społeczność lokalną, lecz bywa, że także odbiorców z całego kraju, a nawet zagranicznych.

Rodzaje imprez organizowanych w bibliotece

Jako przykład instytucji prowadzącej wielokierunkowe działania nie tylko o charakterze promocyjnym, posłuży Miejska Biblioteka Publiczna (MBP) we Wrocławiu¹, w której autorka zajmuje się promocją oraz inicjowaniem, współtworzeniem i koordynacją licznych imprez literackich i okołoliterackich, aktywizując w ten sposób obecnych i potencjalnych czy-

¹ *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 21.07.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl>.

telników. Prowadzone działania zmierzają do zmiany wizerunku biblioteki, a także opierają się na współpracy z innymi wrocławskimi instytucjami kultury, tworząc w ten sposób bogatą ofertę skierowaną oraz dostępną dla wszystkich grup wiekowych i społecznych. Jest ona na tyle bogata, że w artykule wymieniono tylko najważniejsze działania, cieszące się największym zainteresowaniem odbiorców.

Promocja czytelnictwa poprzez interdyscyplinarność działań

Organizacja imprez, których motywem przewodnim jest literatura, stanowi jeden ze sposobów dotarcia do nowej grupy odbiorców, dotychczas w żaden sposób z biblioteką niezwiązanych. Jest to także okazja do uatrakcyjnienia oferowanych usług i pozytywnego zaskoczenia stałych bywalców.

Poniżej zestawione zostały większe imprezy i wydarzenia organizowane w MBP we Wrocławiu.

Imprezy cykliczne:

- realizowana od 14 lat noc w bibliotece dla dzieci w wieku 10-13 lat (a od pięciu lat dla dzieci polskich we Lwowie);
- kolejne edycje Żywej Biblioteki z wypożyczeniami „żywych książek”²;
- obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich w formie happeningu w tramwaju (rozdawanie róż i książek pasażerom);
- „Na dobry początek” – rozdawanie wyprawek czytelnicznych noworodkom i organizacja imprez skierowanych do rodziców dzieci od 0 do 3 roku życia;
- interdyscyplinarne programy dla młodzieży, np. warsztaty literacko-artystyczne³ („Skandal w sztuce”), warsztaty muzyki elektronicznej, prowadzone przez kompozytora i wykorzystanie internetu m.in. do głosowania na najciekawsze kompozycje dzwoneków telefonicznych i in. („DJ Chopin”, „Z szalikiem do filharmonii” z muzyką Lutosławskiego, „MIŁOSZne Single”) a także w ramach Muzycznej Akademii Firleja „Ukryte dźwięki”⁴;
- Biblioteka Plenerowa – działania prowadzone od kilku lat w przestrzeni miejskiej (tematyczne warsztaty dla dzieci i rodziców oraz plenerowa wypożyczalnia książek na Wyspie Słodowej);
- „Poczytalnia” na Dworcu Głównym PKP we Wrocławiu, uruchomiona w 2007 r. była jednym z pierwszych działań prowadzonych poza murami MBP. Na trzy dni przeniesiśmy bibliotekę do jednej z sal dworca kolejowego, w której zostały ustawione regały z książkami, stoliki do czytania oraz wydzielona przestrzeń do działań warsztatowych dla dzieci, prowadzonych przez zaproszonych ilustratorów książek oraz do występów teatryku kukiełkowego.

² Więcej na temat idei „Żywej Biblioteki” na stronie: Żywa Biblioteka. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/home/2013-10-17-10-18-39/zywa-biblioteka>.

³ Oferta edukacyjna dla młodzieży w Mediatece. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/mediateka/zajacia-dla-wroclawskich-szkol-i-przedszkoli>.

⁴ Muzyczna Akademia Firleja – bezpłatne warsztaty muzyczne dla najmłodszych. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/multicentra/muzyczna-akademia-firleja>.

Fot. 1. Żywa Biblioteka w Mediatece
Źródło: materiały własne MBP we Wrocławiu.

Fot. 2. „Poczytali” na Dworcu Głównym PKP
Źródło: materiały własne MBP we Wrocławiu.

Osobną grupę stanowią duże imprezy literackie i okołoliterackie:

- Międzynarodowy Festiwal Literacki Miesiąc Spotkań Autorskich – organizowany od sześciu lat. To największa i najdłużej trwająca (aż 31 dni) międzynarodowa impre-

- za, podczas której przez cały lipiec wrocławska Mediateka (jedna z filii MBP we Wrocławiu) gości 62 pisarzy z kraju i z zagranicy. Codziennie prezentowana jest twórczość dwóch z nich; (jednego z kraju, który w danym roku jest gościem honorowym oraz jednego polskiego). Impreza organizowana jest we współpracy z partnerami z Czech, Słowacji i Ukrainy. Podczas spotkań z pisarzami zagranicznymi na ekranie wyświetlane są tłumaczenia czytanych przez nich oryginalnych tekstów.
- Festiwale literackie Pora Prozy i PopLit, organizowane przez MBP w latach 2007-2009 były wydarzeniami literackimi, w których brali udział znani polscy pisarze. Dyskutowano o najnowszych trendach w literaturze polskiej i światowej oraz prezentowano publikacje gości.
 - Festiwal Podróżniczy Równoleżnik Zero to trzydniowa impreza z udziałem podróżników, prezentujących relacje z wypraw, której towarzyszą wystawy, warsztaty tańca, kaligrafii, degustacje kulinarne itp. Co roku inny kontynent jest „głównym bohaterem” imprezy, a prelekcje nawiązują do tematu przewodniego.

Fot. 3. Miesiąc Spotkań Autorskich 2016
Fot. Rafał Komorowski.

Wrocławska biblioteka jest również organizatorem i współorganizatorem koncertów muzycznych. Do najciekawszych należy zaliczyć:

- Koncert zespołu Raz Dwa Trzy, który towarzyszył otwarciu pierwszej w Polsce Mediateki – biblioteki dla młodych (2004).
- Koncert Przemysława Gintrowskiego z piosenkami Zbigniewa Herberta jako impreza towarzysząca festiwalowi literackiemu Pora Prozy, poświęconemu poecie.
- Występ zespołu My, Myself&I, który kończył jedną z edycji festiwalu literackiego PopLit (festiwal literatury popularnej, realizowany w różnych miastach w Polsce pod patronatem Instytutu Książki).
- Koncert zespołu Świetliki z Marcinem Świetlickim w popularnym wrocławskim klubie rockowym. Koncert był elementem kampanii reklamowej MBP we Wrocławiu (2008).

- Koncert Dixi Band dla uczestników projektu „Na dobry początek”, specjalnie przygotowany dla rodzin wielodzietnych i zastępczych we współpracy z Filharmonią Wrocławską. Kolejny koncert dla tej samej grupy odbiorców odbył się w następnym roku we Wrocławskim Teatrze Lalek na zakończenie II edycji projektu.

Fot. 4. Koncert w Filharmonii Wrocławskiej na zakończenie I edycji projektu „Na dobry początek”
Źródło: materiały własne MBP we Wrocławiu.

Wydarzenia teatralne to przede wszystkim:

- Spektakle „Bajkobusa”, mobilnego teatrzyku Wrocławskiego Teatru Lalek, na zakończenie kolejnych edycji Nocy Bibliotek.
- „Teatr wśród książek” – międzypokoleniowe spektakle teatralne, realizowane przez bibliotekarzy, aktora i czytelników w oparciu o teksty literackie. Spektakle są prezentowane w różnych bibliotekach i innych instytucjach w mieście.
- Cykliczne spotkania „Bajkowe Biblioteki” – spektakle kukielkowe, przygotowywane z udziałem profesjonalnych aktorek w jednej z filii dziecięcych.

Inne ważne (i nietypowe) imprezy organizowane przez MBP we Wrocławiu, o których warto wspomnieć to na przykład projekt „Modna Książka: Jeans & Audiobook” („czytające witryny” w sklepach Big Star w pięciu galeriach handlowych). Wydarzenie było częścią obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich (23 kwietnia 2016 r.) oraz uzyskania przez Wrocław tytułu Światowej Stolicy Książki UNESCO 2016. W tym dniu dzięki współpracy z firmą Big Star w pięciu sklepach zamiast muzyki rozbrzmiewały teksty literackie (audiobooki), a młodzież gimnazjalna prezentowała w witrynach sklepowych różne układy choreograficzne z książką jako rekwizytem.

Fot. 5. Czytające witryny w sklepach Big Star podczas Światowego Dnia Książki 2016
Fot. Big Star.

Elementem uzupełniającym obchody jednej z Nocy Bibliotek, poświęconej kulinariom („Noc w bibliotece: przepis na bestseller”), były warsztaty kulinarne dla najmłodszych. Prowadził je Grzegorz Łapanowski – propagator zdrowego żywienia dzieci i autor projektu „Szkoła na widelcu”, prowadzący popularny program telewizyjny o tej tematyce. Wydarzenie odbyło się podczas targów książki dla dzieci i młodzieży „Dobre Strony”, zorganizowanych na Dworcu PKP we Wrocławiu.

Część imprez i wydarzeń kulturalnych w bibliotekach, a także w przestrzeni lokalnej jest również efektem współpracy z innymi instytucjami kultury we Wrocławiu. Biblioteka wrocławska aktywnie włącza się w działania prowadzone w ramach Europejskiej Nocy Literatury, obchody ważnych rocznic związanych z tematyką literacką (np. wydarzenia „Pan Tadeusz Live!”⁵, „Czytanie Zemsty”⁶), użyczając przestrzeni do działań, inicjując wydarzenia i zapraszając do współdziałania w ich realizacji, w ten sposób włączając się w program imprez ogólnomiejskich.

⁵ Pan Tadeusz Live, 10-11 maja 2008 r. W: *wyborcza.pl* [on-line]. Wrocław 10.05.2008 [dostęp 30.08.2016]. Dostępny w: <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/5,35767,5199459.html?i=4>.

⁶ Zemsta według Radziwiłowicza (Posłuchaj). W: *Radio RAM* [on-line]. Wrocław 10.05.2008 [dostęp 30.08.2016]. Dostępny w: <http://www.radioram.pl/articles/view/8537/Zemsta-wedlug-Radziwilowicza-Posluchaj>.

Podsumowanie

Przedstawione imprezy i wydarzenia, organizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu stanowią przykład działań, jakie biblioteka – instytucja dysponująca wysoko wykwalifikowanymi pracownikami, kreatywnymi, z ciekawymi i nietuzinkowymi pomysłami, entuzjastycznie nastawionymi do swojej pracy – może prowadzić, aby uatrakcyjnić swoją ofertę, przyciągać i angażować odbiorców, zachęcać do współtworzenia programu, przełamywać stereotypy i zaskakiwać. Niektóre z zaprezentowanych wydarzeń przerodziły się w imprezy cykliczne i z roku na rok zyskują nowych uczestników i sympatyków.

Organizowanie imprez i wydarzeń we współpracy z innymi instytucjami pozwala na pokazanie odbiorcom innego oblicza biblioteki. Zaprezentowanie jej jako miejsca, które oferuje wiele atrakcji, nie tylko literackich. Pomaga również budować jej pozytywny wizerunek zarówno wśród czytelników, jak i pracowników innych instytucji oraz władz lokalnych, stwarzając mocne podstawy do stałego współdziałania i do realizowania kolejnych ciekawych zadań.

Włączając imprezy do swojej oferty, Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu realizuje misję organizowania swobodnego dostępu nie tylko do informacji, ale także do kultury. Wspiera tych, którzy z różnych powodów (np. finansowych czy mentalnych) są z niej wykluczeni i nie korzystają z ofert teatru, opery, filharmonii czy kina. Biblioteka jako miejsce bliskie, „oswojone”, w którym bywa się od najmłodszych lat, jest w stanie zachęcić do uczestnictwa w kulturze. Być może wydarzenia przez nią organizowane zachęcą uczestników do zrobienia kolejnego kroku – skorzystania z bogatej oferty innych instytucji.

Należy jednak pamiętać, że mimo różnorodności i wielokierunkowości organizowanych wydarzeń, łączenia różnych dziedzin, tematyki, angażowania wielu podmiotów i wykorzystania różnych form aktywności, w centrum uwagi wszystkich działań zawsze powinna być książka, a motywem wiodącym – literatura.

Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu jest jedną z największych instytucji kultury we Wrocławiu, składającą się z 38 filii, jednego punktu bibliotecznego i MultiCentrum, zatrudniającą 186 pracowników, w tym 140 bibliotekarzy. Jako sieć funkcjonuje od 2000 r., po połączeniu trzech Bibliotek Rejonowych. Zbiory MBP we Wrocławiu to 839 762 woluminów, w tym 764 500 woluminów książek. W 2015 r. w MBP we Wrocławiu zarejestrowanych było prawie 120 000 czytelników.

Bibliografia:

1. *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 21.07.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl>.
2. Muzyczna Akademia Firleja – bezpłatne warsztaty muzyczne dla najmłodszych. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/multicentra/muzyczna-akademia-firleja>.
3. Oferta edukacyjna dla młodzieży w Mediatece. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/mediateka/zajacia-dla-wroclawskich-szkol-i-przedszkoli>.

4. Pan Tadeusz Live, 10-11 maja 2008 r. W: *wyborcza.pl* [on-line]. Wrocław 10.05.2008 [dostęp 30.08.2016]. Dostępny w: <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/5.35767.5199459.html?i=4>.
5. Zemsta według Radziwiłowicza (Posłuchaj). W: *Radio RAM* [on-line]. Wrocław 10.05.2008 [dostęp 30.08.2016]. Dostępny w: <http://www.radoram.pl/articles/view/8537/Zemsta-wedlug-Radziwilowicza-Posluchaj>.
6. Żywa Biblioteka. W: *Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu* [on-line], [dostęp 24.08.2016]. Dostępny w: <http://www.biblioteka.wroc.pl/home/2013-10-17-10-18-39/zywa-biblioteka>.